

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

5 листопада 2021 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 листопада 2021 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2021. – 496 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №4 від «18» листопада 2021 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фендик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Томашевська Мирослава Олегівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Черепаня Марія Тарасівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

<i>Наталія Башавець, Ірина Баранова</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	14
<i>Тамара Бондар</i> РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ	18
<i>Тетяна Боржавич Олена Пинзеник</i> ПОНЯТТЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	23
<i>Ігор Гома</i> ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛІВ ІЗ БАТЬКАМИ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ РОМІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	27
<i>Галина Джанда</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	30
<i>Марина Зейкан</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ФЕНОМЕНУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	33
<i>Василь Тягур, Христина Лешко</i> РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВНЗ	35
<i>Юлія Мельник, Любов Фенчак</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЙОГО КОМПОНЕНТІВ	40
<i>Nataliya Mukan</i> PERSONAL AND PROFESSIONAL QUALITIES OF NEI TEACHER	43
<i>Людмила Прилуцька</i> КРЕАЛІЗОВАНІ ТЕКСТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	48
<i>Ірина Садова, Ірина Гутей</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	53

РОЗДІЛ 2

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

<i>Адріана Бабіля, Мирослава Томашевська</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ	57
--	----

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.М. Використання інтерактивних методів навчання при формуванні валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів. [електронний ресурс] режим доступу: <http://science.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2014/06/>
2. Дворникова О.Б. Формирование валеологической компетентности у студентов педагогического колледжа в процессе предметной подготовки Автореф. дисс.канд.пед.наук.: 13.00.08. Екатеринбург. 2005. 25 с.
3. Симоненко С.М. Содержание и способы формирования валеологической культуры будущего учителя в вузовской профессиональной подготовке: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 Уссурийск, 2002. 192 с.
4. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа: вибр. тв. в 5-ти томах. Т.4. К. : Рад. шк., 1977. 250 с.
5. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю: вибрані твори у 5-ти т. К., 1976. 292 с.

УДК 376.012-054.57

Ігор Гома,
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти,
Мукачівський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛІВ ІЗ БАТЬКАМИ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ РОМІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Історичні умови аргументують демографічну картину, що сформувалася в Закарпатській області, де проживає чи не найбільша кількість ромського населення, порівняно з іншими регіонами України. Згідно з різними джерелами, чисельність ромів, які постійно проживають на території Закарпаття, коливається від 60 тис. до 100 тис. Традиційно роми об'єднуються в компактні групи, що називають таборами. Чисельність осіб у таборі може бути різною. Зокрема, склад малих груп – від кількох сімей до 40-50 осіб (наприклад, у с. Нижні Ремети); великих груп – понад 3 тис. осіб (наприклад, у смт Королево).

Перед ромським населенням постає низка проблем, серед яких варто назвати неналежне соціальне становище; недостатній рівень санітарно-гігієнічних умов існування; труднощі офіційного працевлаштування; низький рівень правового захисту; наявність дискримінації за національною ознакою. На окрему увагу заслуговує проблема забезпечення освітою дітей ромського

населення, оскільки високий відсоток людей не має елементарної початкової освіти. У суспільстві поширені стереотипи стосовно гострого питання освіченості ромів. Нерідко причину безграмотності ромської спільноти вбачають насамперед у відсутності бажання навчатися.

Водночас варто зауважити, що ситуацію з рівнем освіченості ромів не можна схарактеризувати як неоднозначну та контраверсійну. Факт здобуття освіти чи нехтування нею вмотивований як ставленням, що панує в ромському середовищі, так і соціальним оточенням. З огляду на це, зафіксовано поляризацію проблеми: з одного боку, ромське населення відчуває низку труднощів, що перешкоджають дітям здобувати освіту, з іншого – сучасне суспільство дискримінує права ромів.

Історії відомі неодноразові деструктивні та конструктивні спроби соціалізувати й інтегрувати ромів. За радянських часів ухвалено низку указів і постанов, які мали примусовий характер, тому силовим методом змінювали традиції й життя ромського населення. Термін чинності таких документів не був тривалим, що ускладнювало системність заходів. Крім того, не були поліпшені умови життя в спільноті, не реалізовано інформаційної політики, спрямованої на зміну ставлення до важливості здобуття освіти. На цьому тлі стало очевидним розуміння того, що класичний підхід до розвитку навчання та виховання ромських дітей потребує кардинальних змін.

Розв'язанню порушеного питання сприятиме спеціальна підготовка фахівців, які мають володіти низкою сучасних компетентностей: розуміти структурно-змістове наповнення академічної системи викладання в закладах освіти; знати особливості психології етнічної спільноти, зокрема ромів; уміти налагоджувати просвітницьку роботу з батьками, переконувати їх у значущості залучення ромських дітей до освітнього середовища.

Варто виокремити дієві способи, що оптимізують побудову взаємодії між педагогічними працівниками та батьками дітей. Ідеться насамперед про безпосереднє знайомство класного керівника чи вихователя з батьками кожного учня. Такий процес вирізняється специфікою комунікації в ромському

середовищі, на відміну від традиційного формату взаємодії педагогічних працівників із батьками дітей. У разі організації роботи з батьками-ромами змінюється вектор співпраці, тому вчитель змушений відвідувати ромські родини, перебувати в особливому етнічному середовищі. Це вимагає психологічної підготовки, позитивного налаштування та спеціальних комунікативних умінь.

Нейтралізації негативного ставлення батьків ромських дітей сприятиме розкриття педагогом здібностей кожної дитини. Привертаючи увагу батьків до обдарованості й талантів учня, педагогічні працівники мають змогу переконати їх у значущості освітнього середовища та колективу, який у ньому працює. Якщо батьки починають усвідомлювати важливість школи, дитина отримує змогу відвідувати школу якомога частіше, що оптимізує системність опанування шкільного матеріалу. Унаслідок такої організації освітнього процесу, дитина ромів поступово стає освіченою, що вигідно вирізняє її з-поміж інших осіб у спільноті.

Важливу роль у поліпшенні взаємодії вчителя з батьками ромських дітей відіграє психологічна здатність педагога візуалізувати позитивні зміни, вірити в їхню очевидність. Це допомагає педагогічним працівникам, у супереч песимістичним прогнозам, моделювати зміни в освіті ромів, проектувати свою діяльність, що має бути зорієнтована на трансформацію світу дитини, подолання безвихідних ситуацій, пов'язаних із катастрофічно низьким рівнем грамотності цієї етнічної спільноти.

Отже, глобальною проблемою ромського населення є низький рівень освіченості, що зумовлений низкою суб'єктивних (недовіра ромів до освітніх установ, небажання дбати про освіту дітей та ін.) та об'єктивних чинників (історичні передумови життя етносу, умови проживання, матеріальний стан тощо). Запорукою інтеграції ромів до освітнього середовища потенційно слугує налагодження взаємодії вчителів із батьками ромських дітей, що передбачає спеціальну підготовку фахівців, які мають сформовані компетентності; просвітницьку роботу; безпосередню комунікацію з ромами; посилення

психологічної готовності педагога працювати з ромськими громадами.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Т. Г. Етичне висвітлення в ЗМІ життя національної меншини – ромів. Діалог: Медіа-студії: зб. наук. пр. / ред. кол.: відп. ред. Александров О. В. [та ін.]. Одеса: Астропринт, 2011. Вип. 12. С. 320–328.

УДК 378.091

Галина Джанда,
заступник директора з навчально-методичної роботи
Фахового коледжу Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II,
спеціальність 015 «Професійна освіта»
третьій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Швидка зміна сучасного світу потребує адаптації сучасної молоді до нових умов навчання, роботи й життя. Тому особливо гостро постає завдання у формуванні готовності молоді до взаємодії з навколишнім світом, прийняттям рішень та володінням найсучаснішою інформацією. Головним моментом у соціальному аспекті освіти є інтерактивність, що сама по собі повинна бути первинною метою будь-якого освітнього процесу. Це забезпечує зворотний зв'язок між здобувачем освіти та викладачем.

Слово «інтерактивний» у перекладі з англійської означає «знаходитись у постійному діалозі, бути активним учасником» («inter» — «взаємний» та «act» — «діяти»). Таким чином, інтерактивне навчання — це навчання, побудоване на активній взаємодії викладача та здобувача освіти.

Інтерактивне навчання не є новим поняттям у сучасній педагогічній науці. Але воно набирає нового змісту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Науковці В. Вишківська та О. Шикиринська виділяють основні ознаки інтерактиву:

- розширення пізнавальної активності, це означає, що освітній процес

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>